

TREĆA JUGOSLOVENSKA ONOMASTIČKA KONFERENCIJA

U Dubrovniku je od 10. do 13. oktobra 1979. godine održana treća po redu Jugoslovenska onomastička konferencija, čiji je organizator bio Odbor za onomastiku Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Konferenciji je prisustvovao veliki broj stručnjaka iz svih naših republičkih i pokrajinskih centara, kao i drugih univerzitetskih gradova u zemlji, i to ne samo lingvista nego i istoričara, reografa i drugih, što je i razumljivo, jer mnogi problemi vezani za onomastiku, kako oni teoretskog karaktera tako i oni sa konkretnim temama, predstavljaju predmet interesovanja šireg kruga stručnjaka i mogu se uspješno rješavati jedino interdisciplinarnom saradnjom. Ovoj konferenciji su prisustvovali i gosti iz inostranstva, poznati onomastičari Kazimjež Rimut (Poljska) i Ernst Ajhler i Johannes Šulthajs (DDR).

S obzirom na veliki broj priloga prijavljenih za ovu konferenciju, organizator je predložio da se svi radovi ne čitaju, te su tako u toku Konferencije pročitani samo referati, a čitanje kraćih priloga — saopćenja — izostavljeno je, s tim što će sav materijal pripremljen za Konferenciju biti objavljen u posebnoj publikaciji Jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti.

Konferenciju je otvorio predsjednik Organizacijskog odbora Milan Moguš, izvanredni član JAZU, a otvaranje su pozdravili izvanredni član JAZU Rudolf Filipović, kao izaslanik predsjednika JAZU akademika Jakova Sirotkovića i kao tajnik Razreda za filologiju JAZU, i akademik Josip Ham, predsjednik Međuakademijskog odbora za onomastiku. Nakon pozdravne riječi, akademik Ham je održao i kratko komemorativno slovo povodom smrti akademika Ljudevita Jonkea, dugogodišnjeg predsjednika Međuakademijskog odbora za onomastiku, akademika Jovana Vukovića, člana Međuakademijskog odbora za onomastiku i predsjednika Odbora za onomastiku Akademije nauka i umjetnosti BiH, Aritona Popovskog, saradnika Instituta za makedonski jezik »Krste Misirkov« u Skopju, i Vitolda Tašickog, istaknutog poljskog onomastičara, a prisutni su minutom ćutanja odali počtu preminulim kolegama i profesorima.

Treća jugoslovenska onomastička konferencija bila je tematska, na kojoj se raspravljalo o okvirno određenoj problematici sa dvije osnovne teme: *antroponomastika* i *geografska terminologija*, iako se može konstatovati da je bilo i priloga koji se nisu mogli sasvim uklopiti u granice predloženih tema. Isto tako se mogla uočiti i izvjesna neujednačenost u kvalitetu podnesenih priloga, kako u pogledu naučne interpretacije ono-

mastičkog materijala, tako i u pogledu općeg pristupa tome materijalu i metodologije toga pristupa. Međutim, praznine ovakve vrste dopunjavane su kasnije u toku vrlo žive i plodne diskusije, vođene povodom velikog broja referata, tako da se, ipak, može reći da su konačni rezultati rada ove konferencije uspješni i da predstavljaju značajan doprinos rješavanju mnogih problema postavljenih u vezi sa temama o kojima se na Konferenciji raspravljalo.

Prva dva dana rada bila su posvećena problemima antroponomastike. Iz ove oblasti pročitano je preko 40 referata, koji su se odnosili na izučavanje vrlo širokog spektra pitanja u vezi sa antroponomastičkom materijom, a prvi referat iz ove oblasti bilo je izlaganje *Radoslava Katičića Značenje antroponomastike u našoj filologiji*. To je, na određeni način, bio i uvodni referat u kojem je autor, osim što je istakao značaj onomastičkih i posebno antroponomastičkih istraživanja u našoj filologiji, govorio i o teoretskim i metodološkim osnovama tih istraživanja.

Najveći broj referata odnosio se na istorijsku onomastiku, koji su priloženom izvornom gradom, ako ne uvijek i ne svi, i rezultatima postignutim analizom i izučavanjem te građe dali značajan podsticaj za istraživanja vrlo važnih problema iz kulturne, jezičke i etničke istorije južnoslovenskih i balkanskih naroda. Obim ovoga priloga nam ne dopušta da spomenemo sve autore i sve referate u kojima je bila zastupljena spomenuta problematika, te ćemo izdvojiti samo neke, po našoj ocjeni, zanimljivije. Tu svakako spadaju radovi onih referenata u kojima autori pokušavaju da na osnovu onomastičkog materijala i podataka iz tog materijala bliže osvijetle problem vezan za etničku strukturu naših krajeva u ranom srednjem vijeku i u srednjem vijeku. Tako su učesnici Konferencije sa posebnim zanimanjem saslušali izlaganje *Vesne Jakić-Cestarić — Osobna imena i obiteljska pripadnost donatora i patrona crkava iz gradova bizantske Dalmacije (X—XII st.)*, u kojem autorica vrlo argumentovano i uvjerljivo, na osnovu komparativnih podataka, govori o stepenu romansko-slovenske simbioze u gradovima bizantske Dalmacije u vremenu od X do XII vijeka i iznosi tezu da je početak slavenizacije u tim gradovima bio znato ranije od vremena koje je dosad u nauci smatrano kao početak procesa simbioze. U ovu grupu referata spadaju i izlaganja *Milice Grković* (Toponimi antroponimijskog porekla u dečanskim hrisovuljama), *Atanasija Urošević* (Srednjovekovni antroponimi u sadašnjim toponimima Kosova), *Skendera Gašija* (Albansko-vlaška simbioza u svjetlu onomastike), *Muhameta Ternave* (Antroponimija vučitrnskog sandžaka u drugoj polovici XVI stoljeća), *Franca Jakopina* (Priimki na Koroškem in jezikovna meja) i dr.

Zanimljiv je bio i referat *Petra Šimunovića Razvitak imenske formule u hrvatskoj antroponimiji*, u kojem je na osnovu materijala iz najranijih isprava, hrvatskih i nehrvatskih, objasnio put nastajanja pravih prezimena preko imenske formule (osobno ime sa dodatkom koji znači srodstvo ili neke druge oblike pripadnosti) i utvrdio neke faktore od kojih taj proces zavisi. Trajko Stamatovski je govorio o prezimenu kod Makedonaca uopće i posebno o prezimenima koja u osnovi imaju neku imenicu koja znači zanimanje. *Vesna Zečević* je u referatu *Najčešća prezimena u*

SR Hrvatskoj analizirala osobine dijalekatske baze u strukturi prezimena, i to prema semantičkoj klasifikaciji i prema tvorbenim tipovima prezimena.

Više priloga bilo je o funkcionisanju antroponima i patronima u toponimijskoj strukturi pojedinih regija, a dosta referata se odnosilo i na pojedina pitanja o morfološko-tvorbenoj strukturi antroponima, zatim na pitanja njihove standardizacije i odnosa dijalekatskih i standardnih formi antroponima. Na kraju bismo još posebno spomenuli referat *Rudolfa Filipovića — Sudbina hrvatskih prezimena na engleskom jezičkom području u SAD*, u kojem autor problematiku procesa adaptacije prezimena sagleda i objašnjava sa sociolingvističkog stanovišta. Da bi predstava o radu ovog dijela Konferencije u kojem se govorilo o antroponimici bila potpunija, navešćemo još i imena autora koji su u svojim referatima govorili o stranim jezičkim elementima u strukturi naših antroponima (*Ismet Smajlović, Srđan Janković*) i o uklapanju takvih antroponima u sistem našeg jezika (*Asim Peco*).

Treći dan rada Konferencije bio je posvećen *geografskoj terminologiji*, kada je pročitano 12 referata, koje ćemo navesti onim redom kako su bili u programu: *Božidar Vidoeski* (Makedonskata hidronimska terminologija), *France Novak* (Slovenska jamska terminologija), *Čazim Leši* (Onomastička problematika Kosova i susjednih krajeva), *Antun Šojat* (Geografski termini u toponimiji zaleđa Bakarskog zaljeva), *Olga Ivanova* (Toponimski termini što označavaju premin), *Mato Pižurica* (Geografska terminologija u zetskim poveljama i »Cetinjskom ljetopisu«), *Stevo Dalmacija* (Geografski apelativi u mikrotoponimiji Knešpolja), *Ljubica Stankovska* (Makedonskata toponimisko-geografska terminologija vo 13. i 14. vek), *Petar Ilievski* (Nekolku hidronimi i toponimi od osnovata *alb(h)o — vo Makedonija), *Stjepan Vukušić* (O naglascima geografskih naziva u hrvatskom književnom jeziku), *Krasimira Ilievska* (Geografski iminja vo skopskata oblast od XIII i XIV vek), *Danijel Alerić* (Krije li se u slavenskom imenu grada Dubrovnika slavenski zemljopisni termin?)

Predloženim prilogima i građom u njima autori su obogatili naša saznanja o jednoj specifičnoj vrsti leksike, naročito one dijalekatske, i pokazali koliko geografski termini zauzimaju značajno mjesto u obrazovanju toponimijskog sistema u južnoslovenskim jezicima (Vidoeski, Šojat, Stankovska, Ivanova). Osim toga, u ovim referatima je razmatran i jedan važan problem, a to je proces toponimizacije apelativne geografske leksike, a bilo je riječi i o semantičkoj i tvorbeno-morfološkoj strukturi geografskih termina, kao i izvjesnih pokušaja klasifikacija ove leksike.

Zanimljivi su bili i referati iz kruga etimološke problematike (*P. Ilievski i D. Alerić*), ali bismo ovdje spomenuli i referat *Zvezdane Pavlović Baza tur- u patronomiji i toponimiji*, u kojem je autorica govorila o bazi *tur* (naziv znači vrstu goveda), raširenoj u tvorbi velikog broja onoma. Referat je inače bio razvrstan u grupu referata u kojima se govorilo o antroponomastičkoj problematici.

Program ove konferencije je dopunjen i jednom kraćom ekskurzijom. Učesnici Konferencije su posjetili Cavtat i imali priliku da razgledaju ovaj prijatni gradić i njegove kulturnoistorijske znamenitosti.

Kao poseban utisak sa Treće jugoslovenske onomastičke konferencije može se istaknuti činjenica da se, sudeći po broju učesnika i po broju prijavljenih priloga (oko 80 referata i saopćenja), iz godine u godinu u nas javlja sve veći interes za izučavanje onomastičkih disciplina. Naročito je značajno što se taj interes ispoljava i među mladim stručnjacima, jer to znači jednu garanciju da će jugoslovenska onomastika ubuduće imati bolju perspektivu nego danas. Širenje interesa za onomastiku u našoj nauci, osobito među mladim generacijama stručnjaka, trebalo bi iskoristiti za intenzivniji razvoj ove nauke, a o tome bi, prije svega, trebalo da vode računa — to je bio i jedan od zaključaka usvojenih na Konferenciji — ustanove, kao i pojedinci koji se bave pedagoškim radom i da u programe obrazovanja, naročito na postdiplomskom studiju, uvode i onomastičke discipline.

Nevenka GOŠIĆ